

državo imenujemo, n. pr. mi našo Avstrijsko državo, po božji volji kakor podložniki zopet posebne dolžnosti, katere državljanske dolžnosti imenujemo, in katere nam Kristus sam zatrjuje rekoč: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“ (:Mat. 28, 21. :) Mi spoštujemo moža, ki državljanske dolžnosti dopolnuje, pa se nam mrzi od onega, ki jih ne dopolnuje. — Nihče ne dvomi, da imamo tudi do one velike duhovne družine, katero katoliško Cerkev imenujemo, in katere udje smo, posebnih dolžnosti, katere cerkvene dolžnosti imenujemo. Mi spoštujemo moža, ki cerkvene dolžnosti vestno in veselo pred vsem svetom dopolnuje, pa nerazumljiva uganjka nam je oni, ki se katoličana imenuje, pa svojih cerkvenih dolžnosti ne dopolnuje. — Tedaj pa tudi nihče ne more dvomiti, da ima vsak človek do one družine, katero narod imenujemo, to je ljudstvo, v katerem se je kdo narodil in s katerim ga je Bog sam zvezal z krvno zavezo, posebnih dolžnosti, katere narodne dolžnosti imenujemo. Kristus sam nam daje prelep zgled pobožne narodne ljubezni (:Luk. 19. :) ker se je, z Oljske gore na Jeruzalemsko mesto gledajoč, milo razjokal, ko je v duhu naprej gledal strahovito razdjanje tega svetega središča Judovskega naroda in prebrtko vekovito osodo istega zaslepljenega in trdovratnega ljudstva, s katerim ga je sam Bog Oče zvezal s krvno vezjo po njegovem rojstvu iz Marije Device, hčere kralja Davida. Zato mi katoličani tudi po načelih svoje sv. vere spoštujemo moža, ki ima srce za svoj narod, pa se nam mrzi do onega, ki se svojega naroda sramuje in ga zatajuje. Se več; kakor daleč zgodovina nazaj sega v starodavne čase, vselej in vsepovsodi pri vseh omikanih ne le krščanskih, temveč tudi pagskih narodih so se tisti možje od roda do roda visoko slavili, ki so svoj narod duševno budili, in ga vzdigovali in povzdignili do višje stopnje omike. Ime: rodoljubni mož, narodni mož, — mož naroda, je bilo vselej, je še zdaj in bo za vse čase eden naj častnejših priimkov vsakega pravega moža. Tako nas že lastna pamet sili priznati, da je dolžnost, ki iz božje volje izvira, to, kar more človek na tem svetu najvišje ceniti, in se ji zavolj Boga vselej in brezpogojno ukloniti, naj stane, kar rado, da je tedaj vestno izpolnovanje dolžnosti najlepši kinč vsakega človeka, najgotovejše znamenje krščanskega značaja. Tajiti pa se ne da, da so pri vseh imenovanih, posebno v državnih in narodnih razmerah, zmote mogoče, in sicer mnogovrstne in hude zmote in zgodovina priča, da na svetu brez takih zmot nikdar in nikoli ni bilo. Poglavitni zmoti ste te dve: v nemarneži zastajajo daleč za svojo dolžnostjo, prenapetneži pa prestopajo daleč meje dolžnosti, segajo v pravice drugih in jim delajo krivico. V narodnem oziru se kaže prenapetost najpogojje v tem, da mnogi svojo lastno narodnost črez vso mero vi-

soko povzdigujejo, da, kakor malika jo molijo, vse vdruge narodnosti pa zaničujejo in zatirajo. Prav v tem je den denešnji, kakor tajiti ne moremo, neugasljivo ognjišče vednih zdražb med nami, prav v tem vzrok, da se iz svojih rev izkopati in v blagonosnih napravah napredovati ne moremo, prav v tem, tudi zlasti za naše cesarstvo, ena največih nevarnosti za sedanji čas in menda še tudi za prihodnost. Le kdor, kedar v javno življenje stopi, v eni roki drži luč sv. vere Kristusove, z drugo roko pa se močno oklene stola sv. Petra, na katerem sedi nezmotljivi tolmač božjih zapovedi in tedaj tudi naših dolžnosti, le tak mož se sam ne zmoti in drugih v zmoto ne zapelje, ampak blagonosno dela za državo in narod. In tak narodni mož so bili pokojnik nez in škof A. M. Slomšek. Edina zvezda, ki jih je v narodnih podvzetjih vodila, je bila dolžnost pred Bogom in zavolj Boga, to je, prepričani so bili, da so svoji vesti dolžni, talente in duševne zmožnosti, katere so od Boga prejeli, zopet po božji volji žrtvovati v blagor tistega naroda, med katerim jim je Bog dal rojenim biti, in pozneje dušno pastirsko in slednjč celo škofovsko službo nastopiti. In bolj ko so videli, da je njih narod zapuščen in duševno zanemarjen, toliko bolj se je njih pobožna narodna ljubezen navdušila, vse moči napeti, da bi mu prižgali luč krščanske omike in mu naravnali stezo k višjemu blagostanju. Drugih nagibkov niso poznali, ampak jih ostro zavračali, kjerkoli so jih srečali, naj so se tudi skoz to mnogim zamerili. In prav zato, ker je bila njih edina zvezda voditeljica sveta dolžnost, so zamogli brez ozira na čast in zaničevanje, na priznanje in natočevanje, delati mirno, krepko in stanovitno do smrti, in so bila vsa njih podvzetja vidno od Boga blagoslovljena. In, ne bojim se ugovora, ako rečem, da bi bil največji dobrotnik naše avstrijske očetnjave oni, ki bi vse hribe in doline prehodil, in glasno klical edino to, da naj bi vsi, ki v javno življenje stopijo, delali le po dolžnosti in zavoljo dolžnosti, in da naj bi mej dolžnosti nikdar ne prestopili; kajti ako bi se to doseglo, bi hipoma potihnile vse dražbe, in bi se povrnil k nam ljubi znotranji mir, ki ga toliko potrebujemo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Krvomok ali krvavo scanje pri goveji živini.

M. Ta bolezen se spomladi in poleti, ko se živina začne na pašo zaganjati, naj rajši prikazuje. Vzroki so ji poglavitno dvojni, na paši povžita škodljiva trava in pa slaba pitna voda, zlasti voda iz raznih mlakuž in močvirjev. Največkrat napada ta bolezen živino, ki se na kisle travnike, na močvirje in v gozde na pašo zaganja. Prvi in poglavitni vzrok je toraj kislava trava, razne sorte

zlatič (ranunculus), mleček ali kačec (euphorbia), črničevje, bodičevje ali lakotnik (gerista), smolnati listni popki jelševi, smrkovi, hrastovi itd. Pogosto napravljajo živini to bolezen pitna voda, ki izvira iz šotastih močvirjev. Razun navedenih vzrokov se jih nahaja gotovo še mnogo drugih, zlasti na mnogovrstne načine pokvarjena krma, kakor: plesniva repna metenica ali ščavje in sploh najjito korenstvo vsake vrste. Razun hrane pa imajo tudi vremenske razmere svoj vpliv na živino; tako so opazili, da ta bolezen pri dolgem deževnem vremenu živino rajši napada ko pa ob lepem in bolj suhem vremenu. Ta bolezen, ki je mnogokrat vzrok, da napadena živina za njo pogine, se z mnogovrstnimi pomočki zabranjuje in ozdravlja. Pred vsem drugim pa je treba, brž ko se prikaže, napadeni živini pašo in krmo pa tudi pitno vodo premeniti, da se tako pglavitni vzroki boleznii odstranijo. Drugih zdravilnih pomočkov je prav mnogo in ker včasih to, včasih drugo zdravilo pomaga, zato hočemo tukaj nekaj naj navadnejših navesti in opisati. Vzame se za kubičen palec rudeče krede, ki je prav za prav zveza sivrika ali opoke z železnim okisom in ki se v vsaki špecerijiški prodajalnici dobi. Ta rudeča krede se stolče v tanek prah, od kterega se goveji živini pivo jutro, ko se ima na pašo gnati, nekaj poda. V ta namen je najboljše, da se ta prah pomeša z moko debelo iz rži zmleto, ki se potem v kruh speče in vsakemu živinčetu primeren kos tega kruha povžiti da. Še prostejši in lahkejši je pa način, da se vreže kos navadnega domačega kruha, v sredico ali mečo izreže primerna luknja, v to rečenega praha nasuje in luknja zopet z krušnim izrezkom zadela in tako živinčetu v gobec med zobe porine. To je po starih skušnjah varovalno sredstvo zoper to bolezen.

1. Zdravilo. Zreže se nekaj kilogramov korenja na drobne kosce, ki se potem pri vednem skrbnem mešanju dobro skuhajo in potem skozi katero ne pretanko cunjico preženó. Te pijače se da bolnemu živinčetu zjutra in zvečer blizu dva poliča mlačno piti. Če se ti pijači še za žlico glavbarjeve soli pridene, je pomoč še bolj gotova. 2. Pomeša se ribanega hrena, kvasa in soli v enakih delih in zgnjete se vse to v testo, iz kterega se potem zvaljuje v kepice zakokošja jajca debele, kterih se bolnemu živinčetu, ki se ne sme, dokler je boleno, na pašo zaganjati, vsake tri ure po tri take kepe daje. Piti se živinčetu brž po vzetem zdravilu ne sme dati in tudi pozneje le bolj v pičli meri. Za hrano služi bolni živini, dokler je v hlevu, naj bolj zelena krma. Ko bi se morda v živini zapeklo, se ji mora podati klistira mrzle vode. 3. Pomeša se opečnega olja (Ziegelöl, Öl. philosophorum), sivkinega ali lavendelnovega olja in terpentinovnega olja v enakih delih in od te zmesi se kravi po njeni velikosti 100—120, volu pa do 150 kapelj zjutraj in zvečer na kruha daje. 4. Vzamejo se 4 loti glavbarjeve soli, $\frac{1}{2}$ lota kremora tartarovega (Cremor Tartari), in pol lota encijanove korenine

in pol lota rabarbare. Vse te stvari se najboljše že koj v lekarnici v prah stolčejo in v 4 jednake dele razvagajo. Od tega se bolnim živinčedom dva dni zaporedoma zjutra in zvečer z čisto mrzlo vodo poda. Bolena živina se mora, če le mogoče, v hlevu pridržati in z travo dobro krmiti. 5. Ako mlečne krave brž z rudečo vodo tudi krvavo mleko dobijo, se jim vsak dan dva litra kislega mleka med drugo pijačo pomeša, kar je po francoskem živinozdravniku Villeroy-u najboljši pomoček zoper to bolezen.

Razne sorte umetnega gnoja kdaj in kako se ga z pridom posluževati.

M. II. Kar pa zadeva porabo onih umetnih gnojil, ktere hočemo neposredno z zemljo združiti, velja kot glavno pravilo, da jih ne smemo zakopati, t. j. globoko podorati ali podkopati. Pregloboko pod zemljo spravljena umetna gnojila se bolj počasno razkrojivajo in so tudi srkovnim organom rastlin to je srkovnim koreninam manj dosegljiva. Težka zemlja zahteva v obče taka umetna gnojila, ki so sposobna večjo delavnost zemlje prouzročiti kakor: koščena moka in koščena moka pomešana z raznimi superfosfati. Lahkejša zemlja ni toliko izbirčna v obziru na razna gnojila, je hvaležna za vse, kar se ji poda, vendar pa se mora na sostavo in množino umetnega gnoja ozir jemati, da ne postane presilen in prenagel vspeh in da posamezni delki za pospeševanje rasti pri setvi v zgubo ne gredó. Kar velja o gnoju za težko zemljo, to more tudi veljati o gnoju za mrzlo zemljo, samo je treba gnojivni snovi, ki zemeljno delavnost vzbuja, še tudi dražljivo gnojilo primešati ali z drugimi besedami: dati se mora taki zemlji sestavljen umeten gnoj na primer amonijakov superfosfat, ali pa kalijev in amonijakov superfosfat. Dan danes nosijo razne sorte koščene moke in superfosfati v mnogovrstnih sostavah in zmesih med umetnimi gnojili rekel bi zvonec; kajti pomanjkanje fosforove kisline v zemlji se naj prej in naj bolj občutljivo pokaže. Gnjilec se zemlji povrne po hlevnem gnoju, gnojnici in po vodi, v kteri so se razni živalski izločki zlasti človeški raztopili. Kali imajo v sebi različni razpadki rastlin in kamenja. Gnojenje toraj z fosfati bode v največ primerljivejih najboljši vspeh imelo.

Kdor pa njive, ki se ima z umetnimi gnojili pognojiti, ne pozna, kdor ne ve, koliko ima še gnojne moči v sebi, kdor ne jemlje ozira na to, kako močno se je prej z hlevnim gnojem njiva gnojila ali se ima gnojiti, sploh kdor ne porajta, za katero rastlino ali sadež ima umetni gnoj služiti in ali ima samo za jednok sadež se z njim pognojiti ali ima včinek gnojenja še za več setev zaporedoma služiti, ta bode težko kakovost in kolikost umetnega gnojila v pravi meri za ta ali uni kos polja določil. Kemija sicer nas uči, ktere redivne snovi da moramo tej ali uni rastlini najbolj podati in koliko jih razne pridelovane rastline v svojo rast

in vspešno dozoritev potrebujejo, vendar pa je polje lastne poizvedbe še široko in dober svetkušen kmetovavcev potreben tistemu, kdor hoče z umetnimi gnojili prav zadeti. Za zimsko strneno setev je drobna poparjena koščena moka najbolj nasvetovanja vredna. Ona se v zemlji počasu razseda in razkrojiva in podaja posebno po leti v pravi razkrojeni podobi rastlinam najbolj potrebne redivne snovi. V mokrih, mrzlih legah se ji more še nekaj amoniakovega superfosfata pridjati kot dražilo, da setev prav krepko obraščena že v zimo pride. 6—8 novih centov prve in tretji del drugega navadnim razmeram na hektaro zadostuje. Za jaro žito se pa posebno razkrojena koščena moka z malim prineskom žveplenokislega amoniakovega gnoja v istih tehtničnih razmerah dobro prilega. Močni superfosfati šet udi tukaj lepših vspehov doseči dajo. (Konec prihodnjic.)

Sejmovi na Štajerskem. 4. aug. št. Ilj pri Velenji, sv. Peter pod sv. gorami, Strassegg; 5. aug. sv. Janž v Arveškem okraju, Loka, Miklauž v Sausali, Kanža; 6. aug. Nova cerkva, Ptuj; 10. aug. Lučane, Celje, Podčetrtak, sv. Miklauž pri Drasslingi, sv. Lovrenc na Dravskem polji, Radgona, Slov. Gradec.

Sejmovi na Koroškem. 10. aug. Strassburg, sv. Lenart; 12. aug. Beljak.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Cerkveno petje) po večih krajih, kakor čujemo, dobro napreduje, zlasti po društvi sv. Cecilije. Upati torej je, da se bodo taka društva tudi med Slovenci vpeljala in srečno delovala. Vsaj Slovenci že od nekdanj slovijo kot narod, ki rad in lepo prepeva. Da se pa tudi pri nas res da v tej reči marsikaj doseči, če le trdne volje in potrebnega truda ne zmanjka, tega smo se nedavno prepričali v romarski cerkvi blažene Device Marije na Polenškaku. Prišle so tje na den obiskovanja Device Marije 4 procesije in pri sv. meši je tamošnje pevsko društvo zapelo na veliko začudenje in radost romarjev latinsko mešo od Jaspersa in ob enem odpevalo po novih responzorijih. Mlado društvo šteje 26 udov. Ves trud in strpljivost pri tem se pripisuje ondotnemu č. g. župniku Antonu Pučko. Za čast božjo vneti pastir so društvo ustanovili, društvenike učili in vadili, za kar jim gre vsa čast in zahvala!

Iz Ljutomera. Omikanim narodom so bila od nekdanj največja skrb ona javna poslopja, katera so odločena božji časti in božji besedi ter poduku in omiki. Naša „biša božja“ je bila nekaj let precej zapuščena; toda prišli so možje, vneti za čast božjo, ki so si vzeli trud, da so jo primerno olepšali. Pod oskrbništvom č. g. Ozmeca se je bil l. 1874. prednji del cerkve pomalal, pod sedanjim

župnikom č. g. Šinkom pomalal se je tudi zadnji del, kar je lepo dovršil malarski mojster g. Brollo, ki je sedaj na Hrvaško (v Bukovac) pozvan. Vsa čast gre torej cerkvenemu predstojništvu in vsem podpornikom pri tem podvzetju, kateri so v sedanjih hudih časih se težkega dela lotili in ga tudi srečno dovršili. Zdaj se še altarji popravljajo tako, da bode v kratkem naša stara farna cerkev od znotraj popolnem nov obraz imela!

Iz Leskovca. (Toča.) Inače v bogatih Halozah, nastalo je zbog zaporednih nerodovitnih let in vremenskih nezgod veliko vbožstvo, čigar priča so pogoste cenitve in dražbe poedinih posestev. Ljudstvo vsega potrebnega, — sem ter tje celo za ohranjenje življenja najpotrebnejšega, vsakdanjega kruha pogreša. Zmerna zima in pa ugodna spomlad pripomogli ste, da se je na polji, v goricah in ogradih obilen blagoslov prikazal in ljudstvu up povzdignil na milejšo prihodnost. A glej nesreče! reč se je vse drugače zasuknila. Rž je megla vbila; pšenico je rja snedla; sadje je z večega nezrelo z drevja popadalo; v goricah se je grozdje osipalo in kar je vprek vsemu temu še ostalo, to je dne 14. t. m. grozovitna toča polo-mastila, prišedša nad Dravce po Leskovskeji dolini, obsegajoča spodnji Leskovec, Repiše, zgornji Leskovec, nekoliko Strmec in Trdobojce; ves Berinjak, malo Varnice in Skorošnjak tje prek čez Okič na Hrvaško. Škoda je velika. Klaverno ljudje pobešajo glave in očitno spoznavajo, da „ne ta, ki seje, ne ki priliva, je kaj, ampak, ki rast daje — Bog!“

Iz Haloz. (Vtopil) se je pri kopanju pod Borlskim gradom 13letni dečko Filip First, učencec 2. razreda v fari sv. Barbare v Halozah, 21. jul. Mati v svoji preveliki ljubezni mu je vse dovaljala, in spregledavala. Dasi mlad, že je tilo v njem seme malopridnosti, tatvinstva, razuzdanosti, posebno neubogljivosti, in lehkomišljenosti, tako, da se mu je prerokovalo, da bo nekdanj velik razbojnik. Bog ga je rešil po žalostni smrti. Starši! ako svojo deco ljubite, učite jo pokoršine in pobožnosti.

Iz Sesterž pri Monšbergu. (Zvijajnik.) Nedavno je prišel nek človek v našo vas pa tudi na več krajev, kjer je zvedel, da kdo kaj vina ima. Mož je lepe postave, samo na eno nogo nič ne stopa, vsled tega potrebuje palice ali berglje. V listnici imel je polno brž ko ne nič vrednege papirja pa menda prazen želodec; že oče njegov je nekaj prej za svojo krčmo kupil 1 štrinjak vina, dal je samo 5 fl. prišel je zdaj sin; obnašal se je kakor da bi bil denarje za že odpeljano vino prinesel, rekel je, da je lačen. Neka žena misleča, da je res denar prinesel, mu prav uljudno postreže in ga dobro nasiti in mož potem z polnim želodcem zvito odide. Večim, ki vino za odati imajo, je pravil, da oskrbnik grajščine na Hausambacher potrebuje več kakor 500 štrinjakov vina; on je poslan, da bi vino pokušal in ga kupil,